

INHOUD

	Pag.
SAMENVATTING	3
1. INLEIDING	5
2. BELEIDSKADER	7
2.1 Landelijk beleid en wetgeving	
2.2 Provinciaal beleid	
2.3 Gemeentelijk beleid en ambitie gemeente Marum	
3. VISIE, DOELEN EN RANDVOORWAARDEN GEMEENTE MARUM	10
4. VRIJE TIJD, VEILIGHEID EN JEUGDPARTICIPATIE	14
4.1 Jeugdparticipatie	
4.2 Sociaal cultureel jeugd- en jongerenwerk	
4.3 Christelijk Jeugdwerk Marum	
4.4 Sport	
4.5 Cultuur	
4.6 Jeugd en Veiligheid	
4.7 Speelruimtebeleid	
5. EDUCATIE, ONDERWIJS EN WERK	23
5.1 Voor- en Vroegschoolse educatie	
5.2 Basisonderwijs	
5.3 Aansluiting met Voortgezet Onderwijs	
5.4 Leerplichtzorg en Aanval op schooluitval	
5.5 Aansluiting op de arbeidsmarkt	
6. OPGROEIEN, OPVOEDEN EN ONDERSTEUNEN	26
6.1 Centrum voor Jeugd en Gezin Marum	
6.2 Speerpunten van beleid	
6.3 Jeugdgezondheidsbeleid	
7. WONEN	29
7.1 Jongerenhuisvesting/startersaanbod in Marum	
7.2 Begeleid wonen	
7.3 Woonvoorziening voor jongeren met een beperking	
8. OVERZICHT VAN SPEERPUNTEN (MATRIX) EN FINANCIËLE VERTALING	31
Bijlage 1: overzicht van geïnterviewde personen	33
Bijlage 2: geraadpleegde bronnen	34

SAMENVATTING

De ambitie van de gemeente is dat de Marumer jeugd zonder al te veel problemen opgroeit, talenten kan ontwikkelen en optimaal is toegerust voor participatie in de maatschappij. De gemeente wil bovenal dat jeugdigen *een Mooie jeugd in Marum* hebben. Ouders zijn daarbij de eerstverantwoordelijke voor de opvoeding van hun kind(eren), de gemeente ondersteunt ouders waar dat nodig en wenselijk is.

De gemeente Marum investeert in haar jeugdigen binnen de mogelijkheden die zij als kleine plattelandsgemeente heeft. De gemeentelijke rol is vooral faciliterend en voorwaardenscheppend, stimulerend maar ook sturend. De gemeente bepaalt WAT er moet gebeuren en in welke richting, de uitvoeringsinstellingen zijn verantwoordelijk voor HOE dat in de praktijk aangepakt wordt.

De Nota jeugdbeleid 2010-2013 heeft als doel meer samenhang aan te brengen in de vele terreinen en trajecten waarmee het jeugdbeleid te maken heeft. De nota biedt een beleidskader voor de komende jaren. Daarom is afgestapt van de voorzieningen benadering. Als nieuw uitgangspunt voor samenhangend beleid is gekozen voor een viertal programma's: 1) Vrije tijd, Veiligheid en Jeugdparticipatie; 2) Educatie, Onderwijs en Werk; 3) Opgroeien, Opvoeden en Ondersteunen; 4) Wonen.

Programma 1 omvat wat voorheen wel genoemd werd het algemene jeugdbeleid. De programma's 2, 3 en 4 hebben een eigen traject en financieringsbron(nen), maar zijn in deze Nota jeugdbeleid opgenomen vanwege de samenhang in het integrale jeugdbeleid.

Per programma zijn doelen en speerpunten geformuleerd:

1. Vrije tijd, Veiligheid en Jeugdparticipatie

Doel: jongeren in de gemeente Marum groeien op in een stimulerende en veilige omgeving waarin zij zich sociaal, sportief en cultureel kunnen ontplooien en geen overlast veroorzaken. Jongeren in Marum worden betrokken bij de Marumer samenleving.

Speerpunten:

- Jongeren meer betrekken bij het organiseren van activiteiten en gemeentelijk beleid/jeugdparticipatie.
- Ondersteunen door het jongerenwerk aan vrijwilligersinitiatieven van jongeren in de dorpen.
- Aanbod aan activiteiten voor jeugd en jongeren meer bekend maken (ontwikkelen jongerenwebsite).
- Actieplan Sport en Bewegen mede gericht op jeugd.
- Oprichten van een Netwerk 12+ om jeugdoverlast te beheersen en jongeren met problemen te helpen.
- Uitbouwen van de informatie- en adviesfunctie van het jongerenwerk met een coachende functie voor jongeren die extra steun nodig hebben.
- Voldoende spreiding en vernieuwing van speelveldjes en –toestellen voor alle leeftijds-groepen in de dorpen.

2. Educatie, Onderwijs en Werk

Doel: een doorlopende en ononderbroken ontwikkeling van alle jeugdigen van 0 t/m 23 jaar in de gemeente Marum

Speerpunten:

- Alle peuters van 2-4 jaar bezoeken een peuterspeelzaal of kinderdagverblijf.
- Versterken van de kwaliteit van de voorschoolse voorzieningen.
- Signaleren en aanpakken onderwijs- en taalachterstand.
- Alle jongeren óf op school óf aan het werk.

3. Opgroeien, Opvoeden en Ondersteunen

Doel: ouders, kinderen, jongeren en professionals moeten snel, gemakkelijk en vanzelfsprekend ergens terecht kunnen met allerlei vragen over opgroeien en opvoeden. Daartoe wordt een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) in Marum opgericht, dat in 2010 van start gaat.

Speerpunten:

- Realiseren van een laagdrempelig inlooppunt van het CJG in Marum voor ouders, jeugdigen en professionals.
- Er is voldoende lokale hulp en steun voor ouders en jongeren die dit nodig hebben.
- Er is een website voor ouders en voor jongeren met informatie en advies.
- De zorgcoördinatie en toeleiding naar jeugdzorg wordt op het niveau van de regio Westerkwartier georganiseerd (Verwijsindex Zorg voor Jeugd).
- Instellingen en zorgnetwerken worden bij de CJG-ontwikkeling nauw betrokken c.q. maken er deel van uit.

4. Wonen

Doel: jonge mensen die dat willen kunnen in de gemeente Marum blijven wonen. Er is betaalbare huisvesting voor jongeren die zelfstandig willen wonen in de gemeente Marum; er is woonbegeleiding voor jongeren die daarbij begeleiding nodig hebben.

Speerpunten:

- Voldoende aanbod voor startende jonge gezinnen in de dorpen
- Onderzoeken of er jongeren zijn in de gemeente waarvoor een vorm van begeleid zelfstandig wonen noodzakelijk is
- Als die jongeren er zijn wordt op het niveau van Westerkwartier een aanbod Begeleid Wonen ontwikkeld in nauwe samenwerking met Wold en Waard Woonservice en Jeugdzorg.

Financiële middelen

De gemeente beschikt de komende jaren niet over extra middelen voor jeugdbeleid. Het accent zal dan ook liggen op het met bestaande middelen optimaliseren en borgen van al ontwikkelde activiteiten en het aanbrengen van meer samenhang daartussen.

1. INLEIDING

De gemeente Marum is toe aan actualisering van haar Nota jeugdbeleid. In de afgelopen jaren hebben er op landelijk en provinciaal niveau grote veranderingen in het jeugdbeleid plaatsgevonden die hun vertaling moeten krijgen naar het gemeentelijk beleid.

Jeugdbeleid is gericht op jeugd en jongeren van 0 t/m 23 jaar. In de gemeente Marum is dat in 2009 nog ruim 30% van de totale bevolking. De verwachting is echter dat het aantal jeugdigen de komende jaren zal afnemen. Jeugd blijft een belangrijke doelgroep voor de gemeente: de jeugd is de toekomst.

Jeugdbeleid omvat vele terreinen die over verschillende gemeentelijke afdelingen en diensten verspreid zijn: het gaat over jeugdwelzijnswerk, speelruimte, sport, cultuur, veiligheid, onderwijs, opvoeding, kinderopvang, ontwikkeling, jeugdgezondheidszorg, jeugdhulp, arbeid, wonen, etc. Het is belangrijk om de samenhang tussen deze verschillende terreinen te blijven zien en te versterken.

In deze nieuwe Nota jeugdbeleid worden de voorzieningen voor jeugd niet meer als uitgangspunt genomen, maar de doelstellingen die de gemeente met het beleid wil realiseren. Op basis van deze doelstellingen wordt het beleid uitgezet in een viertal samenhangende programma's:

1. Vrije tijd, Veiligheid en Jeugdparticipatie
2. Educatie, Onderwijs en Werk (doorlopende ontwikkelingslijn)
3. Opgroeien, Opvoeden en Ondersteunen (hulp bij opgroeien en opvoeden)
4. Wonen

In deze programma's worden de algemene doelen vertaald naar concrete speer- en actiepunten. De programma's 2, 3 en 4 hebben hun eigen traject, beleidsnota's en notities. In deze Nota jeugdbeleid worden ze wel beschreven, maar meer als samenvatting van deze trajecten en om de samenhang in het jeugdbeleid aan te geven. De hoofdmoot van deze Nota jeugdbeleid is programma 1: Vrije tijd, Veiligheid en Jeugdparticipatie.

Er is eerder sprake van een herordening en verankering dan van volkomen nieuw beleid. De afgelopen jaren is er in de gemeente veel aandacht aan jeugdbeleid besteed, met goede resultaten. Zo is er veel gedaan aan professionalisering van de voorschoolse voorzieningen, de sluitende aanpak gericht op voortijdig schoolverlaters is ontwikkeld, het jeugd- en jongerenwerk heeft veel (nieuwe) activiteiten ontplooid, de zorgstructuur voor kwetsbare jeugdigen is opgebouwd. In de komende periode zal het er om gaan deze resultaten verder te borgen, te verdiepen en vooral de onderlinge samenhang te vergroten. Daar is nog een slag te winnen.

Het is van belang, om de samenhang te versterken, dat de beleidsmedewerkers die betrokken zijn bij de programma's, in een programma-overleg met elkaar de aanpak en voortgang regelmatig bespreken en de uitvoeringsinstellingen hier bij betrekken. Ontwikkeling en uitvoering van jeugdbeleid is een interactief proces. Juist vanwege de vele spelers in het veld en de voortdurende veranderingen in wet- en regelgeving is het noodzakelijk om elkaar regelmatig te informeren en op koers te houden. Het werkt naar alle kanten stimulerend als de ambities en de doelstellingen gedeeld worden, en partijen werkelijk het gevoel hebben dat het om een gezamenlijk belang gaat: het beste voor de jeugdigen en hun ouders in de gemeente Marum.

Werkwijze

Deze Nota jeugdbeleid is tot stand gekomen in overleg met verschillende beleidsmedewerkers van de gemeente en relevante vertegenwoordigers uit 'het veld'. Ook zijn verschillende beleidsdocumenten, verslagen en rapportages van jongeren-communicatiebureau FLOOR geraadpleegd. Zie voor een overzicht van geraadpleegde personen en bronnen bijlagen 1 en 2.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het beleidskader beschreven. Dat is van belang omdat er voortdurend nieuwe wet- en regelgeving vanuit het Rijk op gemeenten af komt. De provincie zet stevig in op samenwerking met gemeenten om de jeugdketen te sluiten en de druk op de geïndiceerde jeugdzorg te verminderen. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de visie en doelstellingen van de gemeente Marum op jeugd en jeugdbeleid. De hoofdstukken 4, 5, 6 en 7 beschrijven de vier programma's; hoofdstuk 4 het meest uitgebreid vanwege het karakter van deze nota. In hoofdstuk 8 worden de speerpunten op een rijtje gezet met de financiële vertaling.

2. BELEIDSKADER

Er is de afgelopen jaren nogal wat veranderd in het jeugdbeleid, zowel op landelijk als op provinciaal niveau. De jeugd staat weer hoog op de politieke agenda. Er is een programmaminister voor Jeugd en Gezin aangesteld in het huidige kabinet (minister Rouvoet), er is nieuwe wet- en regelgeving. Ook de provincie Groningen heeft de jeugd(zorg)beleid scherper aangezet. Dat heeft gevolgen voor de gemeenten en hun lokale jeugdbeleid.

2.1 Landelijk beleid

“Een land waar kinderen gezond en veilig kunnen opgroeien, hun talenten kunnen ontwikkelen en plezier hebben, waar ze hun steentje leren bijdragen aan de maatschappij en goed voorbereid zijn op de toekomst: kortom, waar alle kinderen alle kans krijgen”.

Dit is de ambitie van het kabinet 2007-2011, verwoord in het Programma voor Jeugd en Gezin. Het belang van het kind staat in het beleid centraal, maar kinderen worden niet losgezien van hun ouders. De Nota Gezinsbeleid 2008 benadrukt de kracht van het gezin en het belang van opvoeding en opvoedingsondersteuning. De rol van de overheid wordt als volgt omschreven:

- de overheid eerbiedigt de privésfeer van burgers: een betrokken maar begrensde rol voor de overheid. Ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen;
- wetgeving faciliteert de keuzevrijheid van gezinnen;
- de overheid schept voorwaarden zodat gezinnen beter toegerust zijn voor hun opvoedende taak;
- de overheid moet ingrijpen in het ouderlijk gezag als de veiligheid van het kind in het geding is en ouders geen hulp aanvaarden.

Hiermee worden duidelijke kaders afgebakend en uitgezet. De Rijksoverheid is verantwoordelijk voor de grotere beleidskaders, de provincies voor het jeugdzorgbeleid en de gemeenten voor het algemene en preventieve jeugdbeleid. Een aantal nieuwe wetten is van belang voor het huidige jeugdbeleid:

Wet op de Jeugdzorg (2005): deze wet regelt de provinciale (geïndiceerde) jeugdzorg en het Bureau Jeugdzorg als centrale toegang en indicatie-orgaan voor die geïndiceerde zorg. De geïndiceerde zorg bestaat uit provinciaal gefinancierde zorg (o.a. Base Groep, Leger des Heils), de jeugd-GGZ (Lentis en Accare), de hulp aan licht verstandelijk gehandicapten (MEE) en de justitiële jeugdzorg (gezinsvoogdij, jeugdreclassering). Gemeenten zijn verantwoordelijk voor voorkómen van problemen bij gezinnen, het bieden van lokale hulpverlening en het terugdringen van de druk op de jeugdzorg.

Wet op de Kinderopvang (2007): met deze wet is de kinderopvang geprivatiseerd en een gezamenlijke verantwoordelijkheid geworden van ouders, overheid en werkgevers. De overheid regelt via de belastingen de werkgeversbijdrage en ouders kunnen een kinderopvangtoeslag ontvangen. Gemeenten mogen geen subsidie meer verstrekken aan instellingen voor kinderopvang. Op 1 januari wordt nieuwe regelgeving voor de gastouderopvang van kracht. Er komen hogere eisen, meer controle en een landelijk register met goedgekeurde opvang. Alleen opvang dat in dit register staat wordt vergoed.

Wet maatschappelijke ondersteuning (2007): de WMO is in de plaats gekomen van de Welzijnswet. De WMO is vooral gericht op het bevorderen van sociale samenhang in en de leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten en de zorg voor kwetsbare burgers. Voor jeugd en gezinnen kent de WMO expliciet prestatieveld 2: op preventie gerichte ondersteuning bij opvoed- en opgroei problemen van jeugdigen en van ouders. Bij dit prestatieveld horen een vijftal gemeentelijke taken, die gebundeld

gaan worden in de op te richten Centra voor Jeugd en Gezin. Er is een Voorstel van Wet (juni 2009) om dit onderdeel van de WMO over te hevelen naar de Wet op de Jeugdzorg. Prestatieveld 1 (bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid) is eveneens van belang voor het lokale jeugdbeleid.

Wet Investing in Jongeren (2009): deze zeer recente nieuwe wet beoogt een effectieve aanpak van jeugdwerkloosheid en schooluitval. Jongeren moeten óf naar school óf aan het werk en alle jongeren behalen een startkwalificatie. Een uitdaging voor gemeenten om schooluitval te voorkómen en jeugdwerkloosheid te bestrijden.

Onderwijsachterstandenbeleid: de Rijksoverheid zet stevig in op het bestrijden van onderwijsachterstand (met name het taal- en rekenonderwijs) en het bevorderen van voor- en vroegschoolse educatie (VVE). Er ligt een wetsvoorstel Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie. De wet moet 1 augustus 2010 in werking treden en vanaf die datum krijgen gemeenten de verantwoordelijkheid om een goed voorschools aanbod te doen aan alle jonge kinderen met een taalachterstand.

Passend onderwijs moet er voor zorgen dat leerlingen met gedragsproblemen of beperkingen het bestpassende onderwijs in hun eigen leefomgeving kunnen krijgen. Gemeenten zijn in samenwerking met schoolbesturen verantwoordelijk voor de uitvoering van dit beleid, en werken daarin samen in de Lokaal Educatieve Agenda. Over passend onderwijs wordt in 2011 nieuwe wetgeving verwacht.

Deze wetten en beleidsmaatregelen hebben gemeenten nieuwe taken en verantwoordelijkheden gegeven. Meer dan voorheen staan gemeenten voor de taak eigen jeugd- en onderwijsbeleid te ontwikkelen en de regie in het integrale jeugdbeleid te voeren. Jeugd- en onderwijsbeleid groeien meer en meer naar elkaar toe in een samenhangende jeugdketen.

2.2 Provinciaal beleid

De provincie Groningen heeft haar recente beleidskader jeugd 2009-2012 “Jong in Groningen” vooral ingericht op optimale samenwerking tussen gemeenten en provincie ten behoeve van een sluitende jeugdketen. Het gaat om goede aansluiting tussen de jeugdvoorzieningen op gemeentelijk niveau, de jeugdzorg en het onderwijs. De provincie is verantwoordelijk voor een goede organisatie van Bureau Jeugdzorg, goede kwaliteit van en aansluiting bij de vraag naar jeugdzorg. Gemeenten worden door de provincie ondersteund in het zo goed mogelijk organiseren van het preventieve jeugdbeleid, met name bij de oprichting van de Centra voor Jeugd en Gezin en de Verwijsindex Zorg voor Jeugd. Provincie en gemeenten trekken daarin samen op als gelijkwaardige en complementaire partners.

2.3 Lokaal jeugdbeleid in Marum

De gemeente Marum wil zo goed mogelijk uitvoering geven aan de bovengeschetste beleidsontwikkelingen en daarin haar eigen beleid verder invulling geven. De accenten liggen bij:

- Jeugdbeleid is gericht op álle jeugdigen van 0 t/m 23 jaar
- Specifieke aandacht voor risicogroepen
- Belang van sociale activering en participatie van jeugdigen
- Belang van een doorlopende ontwikkelingslijn: VVE en Onderwijs
- Aandacht voor ouders en opvoedingsondersteuning
- Samenwerking en afstemming binnen de gemeentelijke organisatie en met lokale instellingen

De ambitie van de gemeente Marum is om een gemeente te zijn waarin jeugdigen zonder al te veel problemen opgroeien, hun talenten kunnen ontwikkelen, optimaal toegerust worden voor de arbeidsmarkt en de maatschappij en daaraan een bijdrage willen en kunnen leveren. De gemeente wil de eigen verantwoordelijkheid van opvoeders – ouders en professionals - ondersteunen. Bovenal wil de gemeente dat jongeren kunnen zeggen: *“ik had een mooie jeugd in Marum”*.

3. VISIE, DOELSTELLINGEN EN RANDVOORWAARDEN

3.1 Cijfers over jeugd in Marum

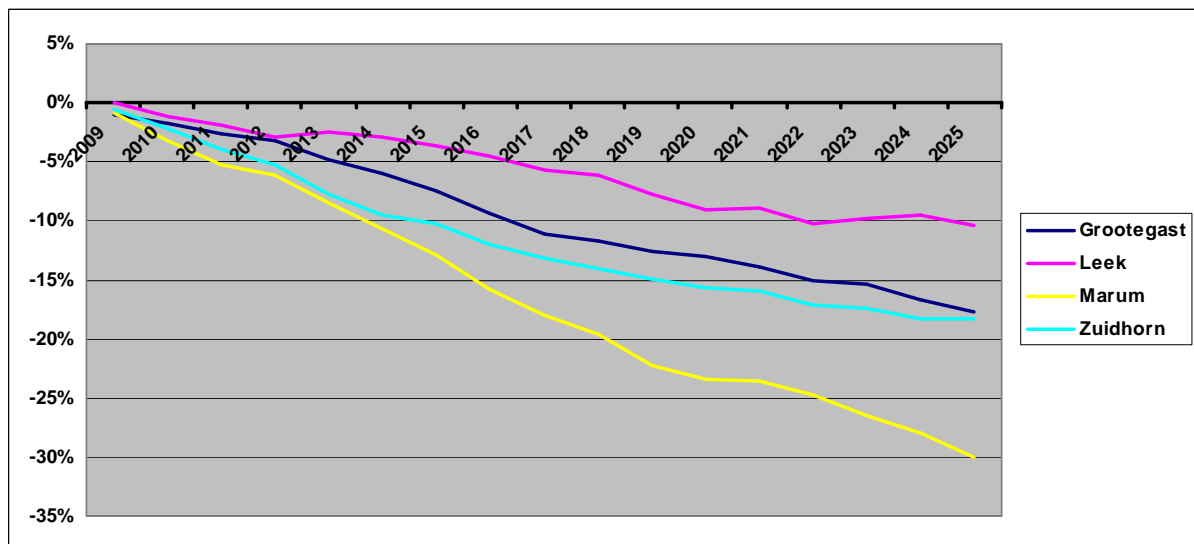
Marum heeft per 1 januari 2009 een totaal aantal jeugdigen van 0 t/m 23 jaar van 3148 (CBS). Dat is 30,6% van de totale bevolking van de gemeente. Verdeeld over de leeftijdscategorieën is dit aantal als volgt:

0 t/m 3 jaar:	447
4 t/m 11 jaar:	1175
12 t/m 17 jaar:	851
18 t/m 23 jaar:	675

De verwachting is dat het aantal jeugdigen in de gemeente Marum in de komende jaren fors zal afnemen. Hieronder geven we de prognose van het CBS weer:

Grafiek: *Relatieve bevolkingsontwikkeling 0 t/m 24 jarigen¹ t.o.v. 2008*

Bron: CBS

Volgens de bevolkingsprognose van CBS zal het percentage 0 t/m 24 jarigen tussen nu en 2025 met 30% afnemen. In de buurgemeenten is de krimp onder de jeugd veel minder maar toch ook nog aanzienlijk (Grootegast: - 17,7%; Zuidhorn: - 18,3%, Leek: -10,3%). Aan het einde van de periode van deze Nota jeugdbeleid – 2013 - is de krimp in Marum naar verwachting 8,4%.

Meer specifieke cijfers over jeugdigen in Marum worden opgenomen in de volgende hoofdstukken bij de betreffende beleidsterreinen.

3.2 Visie op jeugd

De gemeente Marum investeert in haar jeugdigen binnen de mogelijkheden die zij daarvoor als kleine plattelandsgemeente heeft. Dat betekent dat de ambitie wordt geformuleerd en moet worden vertaald in concrete en haalbare doelstellingen. De gemeente is vooral faciliterend en voorwaardenscheppend. De voorzieningen die gericht zijn op jeugd en ouders moeten de ontwikkeling en opvoeding van jeugdigen versterken. Ouders zijn de eerstverantwoordelijken voor de opvoeding van hun kind(eren). De gemeente neemt niet over, maar ondersteunt.

¹ CBS geeft de bevolkingsprognoses alleen in vaste leeftijdscategorieën. We kunnen hier daarom niet de gegevens 0 t/m 23 jaar weergeven, maar wel t/m 24 jaar.

Het doel van de Nota jeugdbeleid is samenhang aanbrengen in het totaal aan activiteiten en voorzieningen op het brede terrein van jeugdbeleid. Het bieden van een beleidskader.

Voor iedereen: algemene voorzieningen voor vrijetijdsbesteding en wonen

Met een grote meerderheid van de jeugd in Marum gaat het goed en dat moet vooral zo blijven. Het lokale jeugdbeleid is gericht op het bevorderen van het welzijn van de jeugd. Het zorgt ervoor dat er algemene voorzieningen zijn voor alle jeugdigen met voldoende zinvolle en veilige vrijetijdsbesteding en mogelijkheden voor sport, cultuur, spel, ontmoeting en uitgaan op een manier die past bij de leeftijd en de behoeften van de jeugdigen. Voor jongeren vanaf 18 jaar wordt zelfstandig wonen belangrijker; de gemeente stimuleert dat jongeren in Marum betaalbare en passende huisvesting kunnen krijgen.

Doelen:

- Jeugdigen een stimulerende en veilige leefomgeving bieden
- Jeugdigen de mogelijkheid bieden zich sociaal, sportief en cultureel te ontplooiën
- Voldoende en passende voorzieningen in de openbare ruimte voor jeugdigen voor ontmoeting en ontspanning
- Vermindering van overlast door jeugdigen in de openbare ruimte
- Voor jongeren voldoende aanbod passende en betaalbare huisvesting

Doorgaande ontwikkelingslijn

Onderwijs en educatie zorgen voor een doorlopende ontwikkelingslijn, uitmondend in een diploma dat toegang geeft tot de arbeidsmarkt. Die educatieve ontwikkelingslijn begint al in de voorschoolse periode bij de peuterspeelzaal en het kinderdagverblijf. De gemeente streeft er naar dat de schooluitval nihil is door adequate leerlingen- en leerplichtzorg. Ouders en professionele opvoeders zijn heel belangrijk om die doorgaande ontwikkelingslijn van jeugdigen ook te kunnen realiseren.

Doelen:

- Professionalisering van de voor- en voorschoolse educatie in peuterspeelzalen en kinderopvang
- Verminderen van het aantal jeugdigen met taal- en onderwijsachterstand
- Versterking van de aansluiting voorschoolse voorzieningen-basisonderwijs-voortgezet onderwijs (de onderwijsketen)
- Versterken van de opvoedingstaak van ouders
- Adequate zorgstructuur in de voorschoolse voorzieningen en de basisscholen in de gemeente
- Alle jongeren een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt

Specifieke aandacht voor kwetsbare jeugd en gezinnen

Met een deel van de jeugd gaat het minder goed. Er is in Marum een risicogroep van 11%² die extra aandacht en steun nodig heeft en een deel daarvan behoeft professionele hulpverlening. Ter vergelijking: Grootegast 16%, Leek 13%, Zuidhorn 10% en provinciaal is het percentage risicokinderen 12%. Vroegtijdig signaleren van problemen kan voorkómen dat de problematiek verslechtert en kan er voor zorgen dat met lokale hulp de problematiek aangepakt kan worden. De gemeente Marum heeft een adequate zorgstructuur voor jeugdigen en ouders die (tijdelijk) extra zorg en hulp nodig hebben. Er wordt een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) ontwikkeld om de zorg verder te optimaliseren (zie ook hoofdstuk 6).

Doelen:

- Optimaliseren van de gemeentedekkende structuur van vroegtijdig signaleren en melden van problemen en zorgen over 12-minners en 12-plussers en hun ouders

² Van het aantal 0-4 jarigen, volgens opgave van de GGD/ jeugdgezondheidszorg in het Jaarverslag 2008. Gegevens over de risicopercentages 4 t/m 23 jarigen zijn niet bekend.

- Een laagdrempelig inlooppunt voor informatie, advies en opvoedingsondersteuning voor alle ouders en jongeren die hieraan behoefte hebben (loket CJG)
- Een passend aanbod lokale ondersteuning en hulpverlening voor jongeren en ouders die dit nodig hebben, rekening houdend met de omvang van de gemeente Marum. Waar nodig en mogelijk wordt gestreefd naar een regionaal aanbod in Westerkwartier als het volume voor de gemeente Marum te gering is voor een eigen aanbod

Bovenstaande leidt tot een viertal **programma's** van het nieuwe jeugdbeleid Marum:

1. Vrije tijd, Veiligheid en Jeugdparticipatie
2. Educatie, Onderwijs en Werk
3. Opgroeien, Opvoeden en Ondersteunen
4. Wonen

Participatie door jongeren is een onderwerp dat integraal onderdeel uitmaakt van de werkwijze in de vier programma's. Steeds moet worden aangegeven hoe de jeugd betrokken wordt bij de invulling en uitvoering van deze programma's. Dat geldt overigens ook voor de betrokkenheid van ouders. Voor de programma's Educatie, Onderwijs en Werk (onderwijsbeleid en aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt) is een apart traject in gang gezet, evenals voor het programma Ontwikkelen, Opvoeden en Ondersteunen (CJG-traject). Deze worden in deze nota dan ook niet uitgebreid beschreven, maar op hoofdlijnen om de samenhang in het integrale jeugdbeleid Marum te benadrukken.

3.3 Randvoorwaarden

De gemeente is de regisseur van het lokale jeugd- en onderwijsbeleid. Er zijn vele spelers in dit veld, die vragen om een samenhangend en duidelijk beleid. De gemeente bepaalt het WAT, de instellingen zijn verantwoordelijk voor de uitvoering, het HOE (inzet van methoden, methodieken). De regierol van de gemeente kan als volgt worden omschreven (de 5 S'en):

- *Stimuleren*: het initiëren van nieuwe ontwikkelingen en het creëren van voldoende aanbod, rekening houdend met de gemeentelijke omvang.
- *Situëren*: kennis en overzicht van het veld en de initiatieven die zich daarin afspelen. De gemeente heeft zicht op de sterke en zwakke kanten en een visie waar het naar toe moet
- *Steun creëren*: realiseren van steun van de betrokken organisaties is een belangrijke voorwaarde voor resultaat (draagvlak)
- *Structureren*: samenwerking organiseren en netwerken vormen en onderhouden
- *Sturen*: goed gebruik maken van beschikbare sturingsmiddelen om goede resultaten te bereiken (o.a. monitoren).

De regierol wordt op meerdere niveaus vormgegeven:

- *Bestuurlijke regie*: de gemeente heeft de primaire taak om aan te geven wat zij met het jeugdbeleid wil bereiken en partijen te verenigen op en te verbinden aan een gezamenlijke ambitie.
- *Beleidsregie*: de beleidsambtenaren scheppen de optimale condities voor keten-samenwerking, o.a. door informatie-uitwisseling te stimuleren, overlegstructuren te initiëren en het monitoren van effecten van beleidsmaatregelen.
- *Ketenregie en zorgcoördinatie*: dit is niet de verantwoordelijkheid van de gemeente maar van de instellingen, maar de gemeente kan er aan bijdragen die de instellingen hun verantwoordelijkheid nemen en goed uitvoeren.

Ambtelijk programma-overleg en afstemming

Per programmalijn (hoofdstuk in deze nota) van het jeugdbeleid is het zinvol om een ambtelijk overleg in het leven te roepen met beleidsambtenaren die een taak hebben in dit programma. Dit ambtelijk overleg stemt in de gemeentelijke organisatie met elkaar af en met de instellingen die uitvoering geven aan het lokale jeugdbeleid.

Jeugdmonitor

Een belangrijk instrument voor gemeentelijke regie is monitoring. Zicht op de wensen en behoeften van jeugdigen en ouders, zicht op de resultaten die met het gevoerde beleid worden bereikt (of niet). De gemeente vraagt de uitvoeringsinstellingen om (jaar)rapportages en kan daarin specifiek vragen naar kengetallen, resultaten van activiteiten, het bereiken van doelstellingen. De gemeente verzamelt zelf ook cijfers en kan evaluatie-onderzoek zonodig uitbesteden. Op basis van analyse van resultaten en kengetallen evalueert de gemeente haar beleid en stelt het bij.

De provincie laat een jeugdmonitor ontwikkelen. Deze monitor zal zoveel mogelijk naar gemeentelijk niveau worden ingericht, zodat gemeenten er in de toekomst optimaal gebruik van kunnen maken.

4. VRIJE TIJD, VEILIGHEID EN JEUGDPARTICIPATIE

Om jeugdigen een mooie jeugd te bezorgen in Marum is het belangrijk dat er ook in de sfeer van vrije tijd voldoende activiteiten worden aangeboden. De leefomgeving draagt bij aan de ontwikkeling van jeugdigen, naast het thuis- en het schoolmilieu. Een stimulerende en veilige leefomgeving is voor jeugdigen essentieel om te ontspannen, nieuwe ervaringen en uitdagingen op te doen, andere talenten te ontdekken en te ontwikkelen. Het is belangrijk om jongeren bij de invulling van de vrije tijd actief te betrekken zodat er een aanbod is dat hen aanspreekt. In dit hoofdstuk komen de verschillende terreinen van de vrijetijdsbesteding aan bod en wordt aangegeven wat de wensen van jongeren op dat gebied zijn.

4.1 Jeugdparticipatie

Het betrekken van jongeren bij de Marumer samenleving is een belangrijk aandachtspunt binnen het gemeentelijk jeugdbeleid. Van 2006 t/m 2009 is het project ““On the Floor”” actief in Marum, een project dat gericht is op communicatie met jongeren. Doel van “On the Floor” is om jongeren meer te betrekken bij het jeugdbeleid van de gemeente, te peilen wat jongeren bezig houdt en een brug te slaan tussen de gemeente(politiek) en de jongeren. Er is een digitaal “denknetwerk” met jongeren gevormd, variërend in leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en spreiding in de gemeente. Floor werkt voornamelijk met digitale methoden als email, msn-sessies, vragenkaarten op Internet, chatten. In zogenoemde meetings komen maximaal acht jongeren daadwerkelijk bij elkaar om te brainstormen over alle ideeën die digitaal zijn aangeleverd. In de afgelopen drie jaar zijn 18 verschillende onderwerpen aan jongeren voorgelegd. In 2009 zijn in het kader van de Nota jeugdbeleid drie onderwerpen aan jongeren aangeboden. De mening van de jongeren over de verschillende onderwerpen wordt in deze Nota jeugdbeleid verwoord.

Evaluatie

Floor heeft in Marum een jongeren denknetwerk ontwikkeld met 126 jongeren verspreid over acht dorpen in de gemeente Marum. Aan de meningenpeiling (“quests”) is door 40-60 jongeren deelgenomen. Aan de msn-sessies deden per keer acht jongeren mee. In het algemeen worden relatief veel jongeren met deze aanpak bereikt. Nadeel is de mate van afhankelijkheid van bureau Floor, die de jongeren benadert. Ook de mate van vrijblijvendheid is een nadeel, doordat jongeren vooral individueel de vragenlijst beantwoorden en er betrekkelijk weinig interactie is tussen jongeren onderling en met de gemeente. Het zou beter zijn als het jongerenwerk van Marum de aanpak van Floor in eigen beheer kan overnemen en uitbreiden met meer interactieve vormen van jongerenparticipatie waarbij jongeren (en gemeentefunctionarissen) elkaar ook daadwerkelijk ontmoeten. Op dit moment ontbreekt de expertise daarvoor bij “t Marheem”. De gemeente heeft besloten de bijdrage voor “On the Floor” na 2009 niet voort te zetten en zoekt een alternatief om jeugd bij beleid, politiek en activiteiten te betrekken. De wijze waarop dat het beste kan gebeuren moet worden uitgewerkt door de Werkgroep burgerparticipatie uit de gemeenteraad in samenwerking met “t Marheem”.

Wat vinden jongeren?

De jongerenpeiling van Floor over jeugdparticipatie (aug. 2009, 42 jongeren) laat de volgende resultaten zien:

- de helft van de ondervraagde jongeren wil meedenken over gemeentelijke thema's, 17% wil naast meedenken ook praktisch plannen helpen realiseren;
- jongeren voelen zich niet aangesproken en gemotiveerd door de taal van de politiek; 79% wil niet te maken hebben met politiek in de gemeente vanwege desinteresse en tijdgebrek;
- jongeren krijgen te weinig informatie over wat de politiek voor hen kan betekenen en met hun mening doet;

- 50% heeft geen behoefte aan een aparte jongerenraad, 17% wel en 33% heeft geen mening, 76% wil geen deel uit maken van een jongerenraad.

Over het algemeen blijkt de interesse van jongeren voor politiek en meepraten in de gemeente niet zo groot te zijn. Jongeren hebben weinig tijd, en willen die vooral gebruiken voor gezelligheid, ontmoeting, feesten en ontspanning.

Speerpunt jeugdparticipatie:

- Aanpak jeugdparticipatie uitwerken door de Werkgroep burgerparticipatie uit de gemeenteraad i.s.m. “t Marheem” binnen de door de gemeenteraad gestelde kaders en daarbij rekening houden met de wensen en belangstelling van jongeren.

4.2 Sociaal cultureel jeugd- en jongerenwerk “t Marheem”

Huidig aanbod (in de diverse dorpen)

De gemeente heeft een structurele subsidierelatie met de stichting “t Marheem” sociaal-cultureel werk. Een substantieel deel van de subsidie wordt ingezet voor de uitvoering van het jeugd- en jongerenwerk. De ervaring die hiermee is opgedaan wil de gemeente positief waarderen. De gemeente is dan ook van zins de relatie met “t Marheem” te continueren.

Het jeugd- en jongerenwerk van “t Marheem” biedt activiteiten aan kinderen in de leeftijd van 4 t/m 10 jaar (het kinderwerk) en jongeren in de leeftijd 10 t/m 23 jaar (tieners en jongeren). Met de activiteiten wordt beoogd de jeugd een zinvolle en prettige vrije tijdsbesteding te geven. De functies die het jeugd- en jongerenwerk uitvoert zijn Ontmoeting, Ontspanning en Ondersteuning. De algemene doelen van het jeugd- en jongerenwerk vloeien voort uit de prestatievelden van de WMO:

- 1. het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid voor jeugdigen in de dorpen (prestatieveld 1)**
- 2. preventieve ondersteuning van jongeren met problemen (prestatieveld 2)**

De activiteiten die worden uitgevoerd zijn voor prestatieveld 1:

- 4-12 jaar: kinderwerk en speciale activiteiten in schoolvakanties in Marum (niet in de andere dorpen); deelname: totaal rond de 400 kinderen op jaarbasis;
- 11-14 jaar: tienerwerk in Boerakker, Marum en De Wilp (totaal ruim 400 bezoekers);
- “Greenroom” in Marum voor 14-minners en 14-plussers apart (rond 350 bezoekers);
- 11 t/m 18 jaar: straatwerk gericht op groepen jongeren ‘op straat’ en passende activiteiten voor deze groep (sport, spel);
- begeleiding en ondersteuning van vrijwilligersinitiatieven in de dorpen (Boerakker en De Wilp).

Evaluatie

Het kinderwerk loopt goed ook al is de deelname aan de activiteiten in 2008 iets lager dan gepland. In het jongerenwerk is een wisselend beeld te zien: het aantal deelnemers aan de verschillende activiteiten blijft achter bij de – ambitieuze - planning, met uitzondering van het straatwerk en contacten die dat oplevert. Er moet voortdurend aan getrokken worden om jongeren naar de activiteiten te krijgen. De begeleiding en ondersteuning van vrijwilligersinitiatieven loopt redelijk tot goed. De cursusdeelname blijft achter bij de planning.

De leeftijdscategorie 12-plussers vraagt voortdurende aandacht van jongerenwerkers voor de specifieke belangstelling van deze jongeren; die wisselt voortdurend en vraagt veel flexibiliteit van het jongerenwerk. Goed contact met jongeren is onmisbaar om een aanbod te realiseren dat bij jongeren in de smaak valt.

Activiteiten in prestatieveld 2:

De informatievoorziening aan jongeren wordt vorm gegeven in de Greenroom in “t Marheem”. Daar is een jongereninformatiepunt ingericht dat redelijk goed loopt. Hier worden ook gesprekjes met jongeren gevoerd over dingen die hen bezig houden of waar ze mee zitten, op informele wijze. In het verlengde hiervan worden ook groepsworkvormen ingezet om te praten over thema’s als gezondheid, voeding, seks en drugs. Dit is een succes. In 2008 is 140 keer mondeling informatie en advies gegeven aan jongeren en er zijn 50 informatiefolders verstrekt.

Evaluatie

De informatie en adviesfunctie wordt door het jongerenwerk opgepakt en wordt door de jongeren gewaardeerd. Er zijn echter nog wel wensen voor uitbouw en verbetering hiervan, vooral in digitale richting. We leven in het computertijdperk en jongeren willen graag via Internet aan hun informatie kunnen komen.

Er is behoefte aan een functie van ‘coach’ in het jongerenwerk, die jongeren met problemen kan helpen, contact met ouders kan leggen of die kan doorverwijzen naar hulpverlening. Jongeren gaan uit zichzelf nauwelijks naar maatschappelijk werk of jeugdzorg. Er zijn in de gemeente Marum ongeveer 30 jongeren die deze vorm van hulp en steun nodig hebben.

Het jongerenwerk zou willen deelnemen in het op te richten Centrum voor Jeugd en Gezin. Een aparte inlooptime voor jongeren zal de drempel voor jongeren verlagen, een eigen jongerenwebsite voor informatie, advies, ondersteuning en doorverwijzing voor jongeren is gewenst. Deelname van een jongerenwerker aan een zorgnetwerk waar jongeren met problemen kunnen worden aangemeld en besproken kan de hulpverlening aan jongeren die dat nodig hebben beter realiseren. De activiteiten in prestatieveld 2 horen thuis in het traject Ontwikkeling CJG (hoofdstuk 6 van deze nota).

Alle activiteiten van “t Marheem” zijn te vinden op www.marheem.nl

4.3 Christelijk Jeugdwerk in de gemeente Marum

Naast het algemene jeugd- en jongerenwerk van “t Marheem” is er ook het Christelijk Jeugdwerk Marum (CJM). Het christelijk jeugdwerk richt zich in het nieuwe beleid op een bredere doelgroep jeugdigen dan de leden van de kerk. Iedere geïnteresseerde jeugdige in de gemeente Marum is welkom. Het belangrijkste doel is het doorgeven van de christelijke waarden, op een speelse en voor jeugdigen aantrekkelijke manier. Gemeenschapsvorming en ontmoeting zijn eveneens doelen van het christelijk jeugdwerk. Er zijn vele activiteiten voor verschillende leeftijdscategorieën:

- 4-12 jaar : kinderactiviteiten (deelname 10 - 100 kinderen afhankelijk van de activiteit)
- 11-16/17 jaar : clubs (deelname rond de 35 kinderen per club)
- 17+ : jeugdsoos (goed bezocht)

Daaromheen zijn er cursussen, studiegroepen, kinderkerk, zondagsschool etc.

Er wordt uitsluitend gewerkt met vrijwilligers, die geschoold worden in het werken met jeugdigen. Het zogenoemde “missionair relationeel jongerenwerk”, zoals onder andere Youth for Christ dat voorstaat, is de kern van het christelijk jeugdwerk.

Ook het christelijk jeugdwerk merkt dat jongeren vooral geïnteresseerd zijn in losse, eenmalige activiteiten en niet in continuïteit in het aanbod. Er moet steeds weer iets nieuws zijn, elke activiteit staat op zichzelf.

Er worden soms problemen bij jeugdigen gesignaleerd, de clubleiding fungeert dan als een vertrouwenspersoon. Praten met de ouders wordt in zo’n geval belangrijk gevonden. Een verbinding met het Centrum voor Jeugd en Gezin moet nog worden gemaakt.

Afstemming met het jeugd- en jongerenwerk van “t Marheem” vindt het christelijk jeugdwerk Marum erg belangrijk. Men gaat de afstemming zoeken. CJM heeft ook een eigen website waarop de activiteiten te vinden zijn: www.cjmarum.nl

Wat willen jongeren?

Uit de peilingen van "On the Floor" komen de volgende wensen van jongeren naar voren over jongerenactiviteiten:

- jongeren hebben behoefte aan eigen plekken voor ontmoeting en ontspanning, dat kan binnen en buiten zijn (skatebaan, basketbalveldje, een loungeplek e.d.). Sociale contacten vinden de jongeren heel belangrijk;
- voor de oudere jongeren (vanaf 16 jaar) zou er meer georganiseerd moeten worden;
- jongeren willen beter geïnformeerd worden over de activiteiten die er voor hen zijn in de gemeente;
- door school en bijbaantjes hebben jongeren te weinig tijd over om zelf actief betrokken te zijn bij het organiseren van activiteiten.

Speerpunten voor beleid sociaal cultureel jeugd- en jongerenwerk

Uit het voorgaande kunnen de volgende speerpunten worden benoemd voor nieuw lokaal jeugd- en jongerenwerk:

- Uitbouw van structurele ondersteuning van vrijwilligersinitiatieven voor en met jeugdigen in de dorpen.
- Ontwikkeling van één website voor jongeren in de gemeente Marum met voor hen interessante en relevante informatie, activiteitenkalender, hulp- en ondersteuningsmogelijkheden etc. geïntegreerd in het Centrum voor Jeugd en Gezin (zie ook hoofdstuk 6).
- Realiseren van de functie van coach bij het jongerenwerk voor de ondersteuning van jongeren met problemen (en hun ouders).
- Participatie van het jongerenwerk in het CJG t.b.v. informatie en advies, thema-bijeenkomsten, cursussen en afstemming in de hulpverlening aan jongeren.

4.4 Sport

In 2007 is een uitwerking gemaakt op de gemeentelijke Sportnota 2006-2010, getiteld Klaar voor de sport...? Start! Het betreft fase 3 van de sportnota: plan van aanpak en uitvoering. In deze uitwerking staat uitvoerig beschreven welke sportaccommodaties er zijn in de binnen- en de buitensport, de sportstimulering gericht op jeugd en de relatie sport en de Wmo. In deze paragraaf willen we de sportstimulering gericht op jeugd er uitlichten. Voor het overige verwijzen we naar de Sportnota's.

Sportstimulering voor de jeugd

Sport wordt in de gemeente Marum als heel belangrijk beschouwd, met name voor jeugd. Sport is goed voor ontspanning, het is leuk en draagt bij aan een gezonde leefstijl en sociale contacten en vorming. De gemeente heeft speciale aandacht voor jongeren en de raakvlakken met het gemeentelijk onderwijs-, welzijns- en gezondheidsbeleid.

De stimuleringsregeling BOS-impuls (Buurt, Onderwijs, Sport) die in Marum gericht is op de aanpak van achterstanden bij jeugdigen van 4-12 jaar in het basisonderwijs, loopt tot het eind van 2010. De BOS-impuls is gemeentebreed en houdt in: begeleiding van het project door een sportconsulent van Huis voor de Sport Groningen, extra gymlessen op de basisscholen door een vakdocent en woensdagmiddagactiviteiten en "Kies je sport" in samenwerking met de sportverenigingen. Het doel is toename van jeugdleden bij sportverenigingen en afname van overlast door jongeren.

Voor de 12-18 jarigen zijn er sportactiviteiten van “t Marheem”, vooral begeleid door een stagiair van de ALO (Academie voor Lichamelijke Opvoeding, Hanzehogeschool).

Ongeveer tien sportverenigingen hebben recht op jeugdsportsubsidie: een bijdrage naar het aantal jeugdleden dat gebruikt moet worden voor stimulering van jeugdsport. Het aantal jeugdleden loopt echter terug, vooral onder de 12-plussers. Dit BOS-doel wordt niet bereikt. Sportverenigingen zijn niet altijd in staat om aan de veranderende wensen van jongeren op het gebied van sport te voldoen. De BOS-regeling loopt per 1 januari 2011 af. Vanaf 2008 loopt inmiddels het NASB (Nationaal Actieplan Sport en Bewegen). De extra gymlessen op de basisscholen vallen niet meer onder de NASB. Er hebben nog geen activiteiten in het kader van NASB plaatsgevonden; de voorbereidingen starten in het najaar 2009. Er een projectgroep opgericht die tot taak heeft een concreet Plan van Aanpak te ontwikkelen. In deze projectgroep is samenwerking tussen gemeenten, sportverenigingen, ouderenraad, basisscholen en “t Marheem” (jongerenwerk) erg belangrijk.

Wat willen jongeren?

In 2008 heeft Floor het thema “Sport” uitgezet in het digitale denknetwerk van jongeren. 59 jongeren beantwoordden de vragenlijst. Sport is voor jongeren belangrijk tot heel belangrijk. Ze sporten vooral voor hun gezondheid, conditie en voor de gezelligheid en het plezier (in die volgorde). Sporten in teamverband heeft de voorkeur. De meeste jongeren sporten bij een vereniging of op een sportschool. Jongeren geven ook aan dat ze voldoende bewegen door te fietsen en te lopen van A naar B.

Evaluatie en knelpunten

De doelen van BOS-impuls t.a.v. een toename van jeugdleden bij sportverenigingen wordt niet gehaald. Er is wel een afname van overlast, maar onduidelijk is of dit komt door sportactiviteiten. De verenigingen hebben te weinig vernieuwingskracht. Het beleid is te incidenteel als gevolg van steeds weer andere en tijdelijke stimuleringsmaatregelen van het rijk. Een structurele beleidsimpuls zou beter zijn; daarvoor zijn structurele rijksmiddelen noodzakelijk voor een gemeente als Marum.

Speerpunten voor beleid sport

- Minimaal stabiliseren van het aantal jeugdleden bij de sportverenigingen.
- Samenwerking stimuleren tussen gemeente, sportverenigingen, ouderenraad, basisscholen en “t Marheem” in een projectgroep NASB.
- Opstellen van een concreet Plan van Aanpak NASB waarvoor draagvlak bestaat onder de bevolking en in het gemeentebestuur.
- (de wensen van) Jongeren betrekken bij de ontwikkeling van het Plan van Aanpak.
- Een gedeelte van het NASB-geld gebruiken om sportactiviteiten te stimuleren vanuit “t Marheem”.

4.5 Cultuur

Het doel van het cultuurbeleid in Marum is verbinden en stimuleren. In de Culturele Raad (CR) van de gemeente zitten vertegenwoordigers van burgers en een gemeenteambtenaar voor ondersteuning. De CR verzorgt de organisatie van culturele activiteiten en brengt advies uit aan de gemeente. Het Regionaal Cultuurplan Westerkwartier is een beleidsplan van de vier WK-gemeenten en de provincie samen, op basis van cofinanciering. Jeugd is een belangrijke nieuwe doelgroep in dit Cultuurplan. Er wordt echter niet actief aan gewerkt om voor jeugd meer culturele activiteiten te organiseren. Men kan zelf subsidie aanvragen, publiciteit over de mogelijkheden lopen via de website van de regionale cultuurplannen en het Plattelandshuis.

Huidig aanbod

Het huidige cultuuraanbod bestaat uit een heel divers aanbod van muziekverenigingen, dans- en toneelverenigingen, particuliere initiatieven (o.a. streetdance), de muziekschool en de openbare bibliotheek. Er is een Showband Marum die populair is. Jongeren maken wisselend gebruik van dit aanbod, het één is populairder dan het ander. Op de basisscholen wordt cultuuronderwijs gegeven met financiële ondersteuning vanuit het Rijk en de provincie. De gemeente heeft hier geen zicht en invloed op en draagt zelf ook niet bij met subsidie. Er is op de scholen meer sprake van ad hoc activiteiten dan van een cultureel onderwijsprogramma. Basisscholen kopen een pakket in bij de bibliotheek, maar de indruk bestaat dat scholen nog te weinig gebruik maken van de mogelijkheden die de bibliotheek heeft. In het beleidsplan van de openbare bibliotheek is samenwerking met het onderwijs, onder andere in schoolprojecten, een belangrijk speerpunt. Het aantal leners van de bibliotheek is in 2008 iets gestegen t.o.v. 2007. Van het totale aantal leners uit Marum bij de openbare bibliotheek is 52,3% jeugd.

Wat willen jongeren?

Bureau Floor heeft jongeren in Marum gevraagd naar hun mening over het culturele aanbod. Het blijkt dat dans en muziek wel bekend zijn, maar dat er niet actief aan wordt deelgenomen door de ondervraagde jongeren. Gebrek aan tijd is een belangrijke factor: school en bijbaantjes vragen veel tijd van jongeren. Sport wordt belangrijker gevonden dan cultuur, dus de schaarse vrije tijd wordt het liefste aan sport (of onderlinge ontmoeting) besteed. Ook de kosten van het lidmaatschap van culturele verenigingen vormen voor jongeren een drempel. Sport en uitgaan kosten ook al veel geld.

Evaluatie en knelpunten

Het culturele aanbod voor jongeren is nog niet systematisch in kaart gebracht waardoor er geen goed zicht is op het bereik van jeugd door de culturele voorzieningen. Om de beoogde nieuwe doelgroep – jeugd – te bereiken zou er een actievere opstelling naar de jeugd moeten zijn. Jongeren zeggen zelf niet veel gebruik te maken van het huidige cultuuraanbod. Voor hen is tijd, prijs, afstand en sfeer van belang. Jongeren hebben het liefst een aantrekkelijk aanbod in de eigen gemeente, niet duur en met een open, vrije en gezellige sfeer.

Speerpunten voor beleid cultuur

- De mogelijkheden van het Regionaal Cultuurplan breder bekend maken onder jongeren om de doelgroep jeugd actiever te stimuleren tot het gebruik maken van de subsidie-mogelijkheden (via website voor jongeren, zie ook paragraaf 4.3).
- Aansluiten bij wat jongeren willen; dat kan regelmatig veranderen.
- De gemeente onderzoekt in het kader van de Lokale Educatieve Agenda mogelijkheden om het cultuuronderwijs op de basisscholen meer planmatig aan te pakken.
- Het basisonderwijs en het jongerenwerk meer betrekken bij de CR om de jeugd beter te kunnen bereiken.
- Cultureel aanbod moderner en eigentijdser ontwikkelen, bij voorbeeld met audiovisuele cultuuruitingen.

4.6 Jeugd en Veiligheid

De titel van dit hoofdstuk is Vrije tijd, veiligheid en jeugdparticipatie. De gemeente Marum vindt het belangrijk dat jongeren veilig kunnen opgroeien, en geen of nauwelijks overlast veroorzaken. Daarvoor is het nodig dat er voldoende te doen is in de directe leefomgeving van de jeugd, zodat zij

niet doelloos rondhangen op straat. Daarover is in de voorgaande paragrafen het nodige gezegd. Tegelijkertijd vindt jeugd het prettig om elkaar vrijblijvend te ontmoeten, in een ongedwongen sfeer en zonder prestaties te hoeven leveren. Dat gebeurt op straat, op ontmoetingsplekken (hangplekken), in een jeugdsoos, kroeg of andere uitgaansgelegenheid. In al die situaties moet de veiligheid gecontroleerd en gewaarborgd zijn.

Cijfers politie en Halt

Onderstaande tabel geeft de aantallen verwijzingen naar Halt Noord Nederland weer van jongeren van 12 t/m 17 jaar die uit de gemeente Marum komen en delicten die in de gemeente Marum gepleegd zijn. Te zien is dat er meer jongeren uit Marum een Halt-delict plegen dan dat er in Marum zelf Halt-delicten worden gepleegd. Jongeren uit de gemeente Marum plegen hun delicten dus vaker in andere gemeenten dan in de eigen gemeente. Ten opzichte van de buurgemeenten komen uit de gemeente Marum de minste verwijzingen en er worden ook het minste Halt-delicten gepleegd.

Tabel: Aantal Haltverwijzingen 2005 t/m 2008 gemeenten Westerkwartier Bron: Halt NN

Woongemeente jongeren				Gemeente	Gemeente waar delict plaatsvond			
2005	2006	2007	2008		2005	2006	2007	2008
10	7	16	16	Marum	3	5	17	9
7	9	9	31	Groote gast	4	7	8	34
15	35	27	23	Leek	15	29	22	16
24	27	26	20	Zuidhorn	22	23	17	9

De gemeente Marum neemt als een van de weinige gemeenten in Groningen geen preventiepakket af van Halt. Mogelijkheden zijn lessen in het basisonderwijs over voorkomen van vandalisme en vuurwerkvoorlichting. Ook worden ouderavonden verzorgd door Halt. In het kader van preventiebeleid jeugd en veiligheid is het te overwegen om over een Halt-preventiepakket afspraken te gaan maken met Halt Noord Nederland.

Hieronder wordt weergegeven welk percentage van de Marumer jeugd van 12 t/m 21 jaar in de betreffende jaren voor de rechter zijn verschenen voor het plegen van een strafbaar feit. Deze cijfers zijn afkomstig uit Kinderen in tel (Verweij-Jonker Instituut). Te zien is dat het percentage klein is, maar wel toeneemt in de loop der jaren. Ten opzichte van de buurgemeenten in het Westerkwartier heeft de gemeente Marum het hoogste percentage, maar elders (gemeenten Groote gast en Zuidhorn) is de stijging wel hoger.

Tabel: Percentage jeugdigen 12 t/m 21 jaar die voor de rechter zijn verschenen Bron: Kinderen in Tel

Gemeente	2000	2004	2005	2006	2007
Marum	2,34%	3,21%	2,79%	3,35%	3,64%
Groote gast	1,45%	1,33%	1,93%	2,70%	2,77%
Leek	2,77%	3,15%	3,05%	2,36%	2,82%
Zuidhorn	0,91%	2,26%	3,64%	1,92%	2,19%

Huidige situatie

De huidige situatie is volgens de jeugdagent dat jeugdoverlast in de gemeente Marum onder controle is. Er zijn weinig overlastplekken. Het winkelcentrum in Marum geeft signalen van overlast en daarvoor wordt in samenwerking met het jongerenwerk en omwonenden een oplossing gezocht. Er zijn een paar informele ontmoetingsplekken, in Boerakker en in Marum. Er is geen jongerensoos. Het horecavenant (BOB-convenant) met "De Kruisweg" is wat verwaterd. "De Kruisweg" heeft haar beleid gewijzigd en is niet meer alle zaterdagavonden geopend voor jongeren. Er zijn nu gerichte thema-avonden of teenagenights. Daardoor komen er nog maar weinig jongeren uit andere gemeenten naar Marum om uit te gaan. Jongeren uit Marum gaan naar andere kroegjes, naar Leek of de stad Groningen. Er zijn in Marum geen alcohol excessen, maar er wordt volgens de jeugdagent wel

veel gedronken door de jeugd. De gemeente heeft nog onvoldoende zicht op het alcoholmisbruik onder jongeren. Dit behoeft nadere aandacht. Thuis (schuurtjes, garages!) wordt al "ingedronken" voordat jongeren uitgaan.

Er is bij de politie een aantal jongeren in de leeftijd 16-18 jaar in beeld dat extra hulp of aandacht nodig heeft. Hiervoor zou bij het jongerenwerk een functionaris moeten zijn die deze begeleiding kan bieden (zie bij paragraaf 4.3 de functie van coach). De politie ziet graag een structureel overleg met gemeente, jongerenwerk en maatschappelijk werk zoals ook de gemeente Grootegast, Zuidhorn en Leek dat hebben: een netwerkoverleg 12+. Vooral om preventief te werken en de boel in beeld en onder controle te houden.

Wat vinden jongeren?

In 2007 hebben 48 jongeren deelgenomen aan een vragenlijst van FLOOR over geweld en over alcohol. 35% vond toen dat geweld veel vóórkam in Marum. Vooral de jongere jeugd (12-15 jaar) had deze mening. 81% voelt zich altijd tot meestal veilig in Marum. Bij het woord 'geweld' denken jongeren aan geweld tegen personen. Vandalisme heeft volgens de jongeren vooral te maken met vernielingen. Alcohol- en drugsgebruik worden genoemd als belangrijke oorzaken, maar ook stoer doen en verveling. Oplossingen liggen volgens de jongeren in de lijn van meer politie of buurtwachten, strengere regels en meer activiteiten en eigen plekken voor jongeren. Dronken worden vinden Marumer jongeren niet normaal en een meerderheid vindt dat jongeren in Marum teveel drinken. Hogere prijzen en leeftijdsgrenzen worden aangedragen als mogelijkheden om het drinken in te perken.

Evaluatie en knelpunten

Zowel uit de cijfers als uit de ervaringen van de politie blijkt dat de jeugdoverlast in de gemeente Marum meevalt en onder controle is. Sinds "De Kruisweg" haar beleid heeft veranderd verplaatst het uitgaan zich naar andere gemeenten of naar de kleinere kroegjes in Marum. Om deze situatie zo te houden zou een "periodiek overleg" zinvol zijn, om tijdig in te kunnen grijpen als zich calamiteiten dreigen voor te doen. Dit "periodiek overleg" moet vooral preventief werken; frequentie van dit overleg is afhankelijk van de aard van de problematiek.

Het jongerenwerk en de politie kunnen dan beter samenwerken. Alcoholgebruik onder Marumer jongeren behoeft aandacht.

Speerpunten voor beleid jeugd en veiligheid:

- Oprichten van een "periodiek overleg" participatie van gemeente, jongerenwerk en politie.
- Project Jongeren en Alcohol om het alcoholgebruik te matigen/beheersen.
- Nodige aandacht voor alcoholmisbruik/indrinken thuis.

4.7 Speelruimtebeleid

De behoefte aan 'eigen' speelruimte is voor jongeren erg belangrijk. De oudere jeugd komt graag in groepen bij elkaar om te zien en gezien te worden, een beetje te spelen en te chillen. Behalve ontmoetingsruimte moeten vooral de jongens ook hun energie kwijt kunnen en hun 'kunstjes' kunnen vertonen. Bankje, fietsenrek, prullenbak, wat speeltoestellen en een afdak zijn onmisbare ingrediënten.

Speeltuinen voor de jongere jeugd zijn van belang voor de ontwikkeling van de motoriek. Veiligheid en bankjes voor ouders zijn hier van belang.

Huidige situatie

In 2007 is de Nota speelruimtebeleid geactualiseerd. Geconcludeerd kan worden dat er in alle dorpen speeltuinen voor de jonge jeugd en trapveldjes voor de wat oudere jeugd aanwezig zijn. Het bestand aan speelruimte moet regelmatig geïnspecteerd, onderhouden en geëvalueerd worden op voldoende spreiding, veiligheid en doelmatigheid. De samenstelling van wijken en dorpen kan veranderen, soms moet het aanbod worden aangepast aan de ontwikkeling in de verschillende leeftijdsgroepen. Flexibiliteit en mobiliteit van de speeltoestellen is dan ook belangrijke elementen in het vernieuwde beleid.

Speerpunten van beleid speelruimte

De speerpunten uit de Nota speelruimtebeleid kunnen overgenomen worden in de nieuwe Nota jeugdbeleid:

- Voldoende spreiding van speelruimte voor alle leeftijdscategorieën van jeugd: speeltuinen voor 0-6, speelveldjes voor 6-12, trapveldjes voor 12-18 jaar.
- De oudere jeugd (12+) betrekken bij de inrichting en het onderhoud van de trapveldjes in hun eigen omgeving.
- Variatie en mobiliteit van de speeltoestellen. De behoefte kan veranderen vanwege veranderingen in samenstelling van dorpen en wijken, en wensen van jongeren (niet alleen voetbaldoeltjes, maar ook een korfbal, basketbal, skatebaan(tje) etc.).
- Budget voor vervanging van verouderde speeltoestellen.

5. EDUCATIE, ONDERWIJS EN WERK

Onderwijsbeleid is inhoudelijk de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen. Gemeenten hebben geen verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het onderwijs, wel voor zaken als huisvesting (schoolgebouwen), leerplichtzorg, leerlingenvervoer, schooluitval (RMC), schoolveiligheid en de voor- en vroegschoolse educatie (VVE). De gemeentelijke taak ten aanzien van onderwijsachterstandenbeleid is met de nieuwe onderwijsachterstandenwet weer ingeperkt. De afstemming tussen gemeente, schoolbesturen en andere bij educatie betrokken partijen vindt plaats in de Lokale Educatieve Agenda (LEA).

In deze Nota jeugdbeleid worden de contouren van het gemeentelijk beleid ten aanzien van onderwijs, educatie en werk kort beschreven. Voor uitgebreide beschrijvingen wordt verwezen naar de afdeling onderwijs. *Een doorlopende en ononderbroken ontwikkeling van alle jeugdigen van 0-23 jaar in de gemeente Marum is het hoofddoel van het programma Educatie, Onderwijs en Werk.*

5.1 Voor- en Vroegschoolse Educatie

De term voor- en vroegschoolse educatie (VVE) staat voor alle activiteiten in de jeugdgezondheidszorg, kinderopvang en de peuterspeelzalen voor kinderen van 0-4 jaar, met het doel hen optimaal voor te bereiden op de basisschool. Een ontwikkelingsachterstand bij intrede van de basisschool moet hiermee worden voorkómen of beperkt. Bij VVE gaat het om Opgroeien, Opvoeden en Ontwikkeling van 0-4 jarigen. Opgroeien gaat hoofdzakelijk over de gezondheid van de kinderen; bij opvoeden komen de gezinsomstandigheden in beeld; bij ontwikkeling wordt gekeken naar een goede aansluiting met het basisonderwijs. Taalontwikkeling is hier een belangrijk aandachtsgebied.

Volgens cijfers van de jeugdgezondheidszorg (JGZ) 0-4 jarigen valt 11%³ van alle 0-4 jarigen in de gemeente in 2008 onder de categorie 'risicokind'. Het betreft hier kinderen die volgens de inschatting van de JGZ op basis van hun score op een aantal risicofactoren en huisbezoek in de risicocategorie vallen. Tweektaligheid is volgens de JGZ een mogelijke voorspeller van verhoogd risico op taalachterstand.

Ter vergelijking zetten we hieronder de gegevens van Westerkwartier en de provincie Groningen op een rijtje:

Gemeente	% risicokinderen	% tweektalig opgevoed	% andere taal als eerste taal
Marum	11%	31%	5%
Grootegast	16%	38%	8%
Leek	13%	15%	4%
Zuidhorn	10%	8%	2%
Provincie	12%	19%	4%

Tweektaligheid is het aanbod van twee talen in het gezin, en dialect valt bij de jeugdgezondheidszorg ook onder deze definitie. In de gemeente Marum wordt 31% van de 0-4 jarigen tweektalig opgevoed (provinciaal is dat 19%) en 5% krijgt een andere taal dan het standaard Nederlands als eerste taal aangeboden door de ouders (provincie: 4%). In de gemeente Marum is door onderzoek van een logopediste bevestigd dat er sprake is van taalachterstand bij kinderen. De gemeente laat verder onderzoek doen naar de algemene ontwikkeling van 2-4 jarigen. In een maandelijks overleg van wijkverpleegkundige, logopediste en de VVE-coördinator worden de peuters waarbij risicofactoren zijn geconstateerd nader besproken. Op basis van deze bevindingen ontwikkelt de gemeente Marum gericht (taal)achterstandsbeleid. Het is nuttig om hierbij goed af te stemmen met de initiatieven met betrekking tot streektaalontwikkeling vanuit de afdeling Cultuur.

³ Jaarverslag 2008 GGD Groningen/jeugdgezondheidszorg 0-4.

Het VVE-beleid heeft de volgende concrete doelstellingen:

- 100% van de peuters bezoekt een peuterspeelzaal of kinderdagverblijf (nu 90% van alle 2-jarigen); de gemeente voert een peuteradministratie van alle 2-4 jarigen om dit bij te houden;
- de kwaliteit en de organisatie van het peuterspeelzaalwerk voldoet aan de wettelijke vereisten;
- subsidie wordt verstrekt aan peuterspeelzalen die aan de wettelijke vereisten voldoen. op basis van het aantal kinderen dat de peuterspeelzaal bezoekt;
- voorschoolse voorzieningen hebben in deze beleidsperiode (2010-2013) pedagogisch beleid en intern zorgbeleid ontwikkeld;
- taalachterstand wordt gesignaleerd en aangepakt; ouders worden hierbij betrokken en er wordt afgestemd met de streektaalinitiatieven;
- 'risicokinderen' zijn in beeld (o.a. door een peutervolgsysteem, elektronisch kinddossier);
- de informatieoverdracht tussen voorschoolse voorzieningen en de jeugdgezondheidszorg en tussen de voorschoolse voorzieningen en de basisscholen ten behoeve van de doorgaande ontwikkelingslijn is geregeld (eenduidig overdrachtsformulier), met toestemming (handtekening) van de ouders.

5.2 Basisonderwijs

Het basisonderwijs is hoofdzakelijk het terrein van de schoolbesturen. De gemeente zet zich in voor een kwalitatief goed zorgsysteem waardoor kinderen met problemen vroegtijdig worden gesignaleerd en adequate hulp kan worden geboden (prestatieveld 2 van de WMO). Dat gebeurt door het ontwikkelen van een Centrum voor Jeugd en Gezin waarmee alle basisscholen door middel van deelname aan een buurtnetwerk en de Verwijsindex verbonden zijn (zie hoofdstuk 6 van deze Nota jeugdbeleid).

In de basisscholen is sprake van een intern zorgsysteem waarin de gemeente investeert:

- op elke basisschool is een intern begeleider (ib-er) aangesteld voor de begeleiding van leerlingen met problemen en hun ouders;
- de ib-ers hebben zitting in buurtnetwerken die door de gemeente worden gefinancierd;
- de ib-ers onderhouden zelf ook contact met hulpinstellingen;
- op alle scholen is een JGZ-medewerker (schoolverpleegkundige), betaald door de gemeente. Deze onderhoudt contacten met de ouders over het welbevinden en de gezondheid van de kinderen.

5.3 Aansluiting met voortgezet onderwijs

In de gemeente is geen voortgezet onderwijs. Het is daardoor extra lastig om de informatieoverdracht van de basisscholen naar het voortgezet onderwijs goed te regelen. Kinderen gaan in diverse andere gemeenten naar school. Op directieniveau wordt de overdracht voorbereid in samenwerking met de mentoren van de verschillende VO-scholen. De leerprestaties van leerlingen in het basisonderwijs worden beter afgestemd op de vereisten van het VO. De informatieoverdracht vindt plaats door middel van onderwijskundige leerlingrapporten na instemming en de handtekening van de ouders.

5.4 Leerplicht en Aanval op schooluitval (RMC)

De gemeente is verantwoordelijk voor het handhaven van de leerplichtwet. Dit houdt voor de leerplichtambtenaar als Buitengewoon opsporingsambtenaar (speciale bevoegdheid) de volgende taken in:

- leerplichtadministratie op peil houden;
- meldingen van scholen over schoolverzuim afhandelen;
- meldingen met zorg in behandeling nemen, dit is een maatschappelijke zorgfunctie.

De leerplichtregistratie is de afgelopen jaren goed op orde gekomen. De meldingen van scholen over schoolverzuim gaan steeds beter. Sinds er een digitaal centraal verzuimportaal is (eind 2008) bij de

Informatie Beheer Groep is het voor scholen gemakkelijker om te melden. Het verzuimportaal geeft de melding door aan de desbetreffende gemeente. Noord Oost en Zuid West Groningen lopen hierin landelijk gezien voorop.

Het aantal jongeren dat bij de leerplichtambtenaar wordt gemeld voor leerplichtzorg is in Marum gemiddeld. In schooljaar 2008/2009 is het aantal aanmeldingen teruggelopen ten opzichte van het jaar daarvoor: 35 meldingen tegen 50 meldingen. De leerplichtambtenaar heeft zitting in de zorgadviesteams van RSG "De Borgen". Ook is deze functionaris deelnemer in de Verwijsindex van het Centrum van Jeugd en Gezin (in ontwikkeling, zie hoofdstuk 6). De leerplichtambtenaar zit niet in de buurtnetwerken 0-12 jarigen. De afspraak is dat deze netwerken zelf contact opnemen met de leerplichtambtenaar als daarvoor reden is.

Er zijn geen extra speerpunten voor beleid. Het gaat de komende jaren om een gedegen uitvoering en verankering van al ontwikkeld beleid.

5.5 Aansluiting op de arbeidsmarkt

De zogenoemde Sluitende Aanpak van schoolverzuim en schooluitval wordt in het Westerkwartier regionaal aangepakt. De RMC-coördinatie en trajectbegeleiding wordt uitgevoerd door de centrumgemeente op dit terrein: Grootegast. Het RMC – regionaal meld- en coördinatiepunt voortijdig schoolverlaten – is gericht op jongeren die niet meer leerplichtig zijn, maar nog geen startkwalificatie voor de arbeidsmarkt hebben behaald. Jongeren worden ofwel teruggeleid naar onderwijs ofwel doorgeleid naar de arbeidsmarkt.

Vanaf najaar 2009 is er voor alle jongeren een kwalificatieplicht, neergelegd in de Wet Investering Jongeren. Jongeren krijgen in principe geen uitkering meer. Uitzondering is er voor jongeren die arbeidsongeschikt zijn, die blijven aanspraak maken op een Wajong-uitkering.

Het voormalige Jongerenloket is inmiddels geheel geïntegreerd in de aanpak van de Intergemeentelijke Sociale Dienst Noordenkwartier (ISD) in Roden. Elke cliënt krijgt een klantmanager die, als het jongeren van 18 t/m 23 betreft, bemiddelt naar werk of terugleidt naar onderwijs.

Er zijn momenteel vijf jongeren in de leeftijd t/m 23 jaar met een werkloosheidsuitkering. De ISD verwacht een toename naar 20 jongeren vanwege de economische recessie. De versterking van het RMC-beleid dat de laatste jaren in de regio Westerkwartier heeft plaatsgevonden moet nu zijn vruchten gaan afwerpen in minimaal een consolidatie maar liever een vermindering van het aantal jongeren dat een uitkering aanvraagt.

Speerpunten van beleid aansluiting op de arbeidsmarkt:

Voor 18 t/m 23 jarigen:

- Scholing gericht op het behalen van een startkwalificatie voor alle jongeren.
- Toepassen van het Work First principe: zo goed mogelijk naar werk bemiddelen.
- Uitvoeren van projecten, in samenwerking met het jongerenwerk, om jongeren die werkloos zijn zo goed mogelijk door deze periode heen te loodsen en een zinvolle vrije tijdsbesteding te geven. Financiering zoeken bij fondsen en mogelijk in Europa in het kader van het programma Youth in Action.

Voor 16/17 jarigen:

- Ontwikkelen van leer-werk trajecten om jongeren aan een startkwalificatie te helpen.
- CWI zoekt hierin samenwerking en afstemming met de RMC- coördinator.

Voor meer uitwerking van het beleid op het gebied van Educatie, Onderwijs en Werk wordt verwezen naar de desbetreffende beleidsdocumenten.

6. OPGROEIEN, OPVOEDEN EN ONDERSTEUNEN

Het is de ambitie van de gemeente Marum om samen met professionals die zich bezighouden met kinderen, jongeren en gezinnen er voor te zorgen dat kinderen en jongeren onder zo gunstig mogelijke voorwaarden opgroeien. De gemeente Marum streeft er naar dat voor jeugdigen, ouders en professionals op hun specifieke situatie afgestemde vormen van informatie, advies, preventie, ondersteuning en hulp lokaal beschikbaar en toegankelijk is. Op dit gebied is al veel ontwikkeld. Om het huidige beleid te optimaliseren wordt er ook in Marum een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) opgezet.

Ouders, kinderen, jongeren en professionals moeten bij het CJG snel, gemakkelijk en vanzelfsprekend terecht kunnen met allerlei vragen over opvoeden en opgroeien. In principe is het CJG bedoeld voor iedereen met vragen of problemen over opvoeden en opgroeien en worden taken op het gebied van jeugd en opvoeden gebundeld. Het sluitend maken van de hulpverleningsketen en het bundelen van signalen zijn daarbij noodzakelijk. Het CJG is gericht op alle jeugdigen en hun ouders van – 9 maanden t/m 23 jaar en hun ouders.

Elke gemeente moet uiterlijk in 2011 een CJG operationeel hebben, als uitwerking van prestatievelid 2 van de WMO. De gemeente Marum werkt daarin nauw samen met buurgemeenten in de regio Westerkwartier. De bedoeling is dat het CJG in Marum in maart 2010 van start gaat.

6.1 Centrum voor Jeugd en Gezin Marum

Huidige ontwikkelingen:

In juni 2009 is het concept Inrichtingsplan Centrum voor Jeugd en Gezin Westerkwartier op een expertmeeting met alle betrokken partners in het werkveld besproken. In september is de definitieve versie van dit inrichtingsplan door de gemeenten vastgesteld.

In het najaar van 2009 wordt, samen met de lokale partners voor elke gemeente een uitvoeringsplan gemaakt voor de realisatie van een Centrum voor Jeugd en Gezin in de gemeente Marum.

Het **doel** is zowel preventief als curatief:

- realiseren dat de kans op een zorgeloze jeugd zo groot mogelijk is;
- jeugdigen en ouders kunnen daadwerkelijk rekenen op ondersteuning wanneer dit nodig blijkt te zijn.

Het kind en de ouders staan centraal.

In grote lijnen wordt het CJG Westerkwartier als volgt ontwikkeld:

Het CJG bundelt de vijf gemeentelijke functies van opvoed- en opgroei-ondersteuning zoals verwoord in prestatievelid 2 van de WMO:

- ❖ Informatie en Advies
- ❖ Vroegtijdig signaleren van problemen bij jeugdigen en ouders
- ❖ Toeleiding naar hulpverlening
- ❖ Bieden van lokale hulp
- ❖ Bieden van zorgcoördinatie

In het CJG wordt de jeugdgezondheidszorg 0-19 jaar en het maatschappelijk werk voor jeugd en gezinnen ondergebracht. Het CJG vormt een schakel met de zorgadviesteams en andere zorgnetwerken in de gemeente (OGGZ netwerk, buurtnetwerken) en legt een verbinding met het Bureau Jeugdzorg.

Het CJG wordt georganiseerd in een zogenoemd frontoffice en een backoffice.

De **frontoffice, het fysieke inlooppunt**, moet een plek zijn waar ouders en jeugdigen, maar ook andere (semi)professionals die met jeugdigen te maken hebben in hun werk, gemakkelijk naar toe gaan en waar zij terecht kunnen met al hun vragen rondom opgroeien en opvoeden. Een loket voor

informatie, voorlichting, hulp en advies. Er is daarnaast een telefoondienst, een website (digitale dienstverlening) en er worden spreekuren gehouden door lokale hulpverleners. In de frontoffice is ook plaats voor groepsgerichte activiteiten, zoals cursussen en vormen van opvoedingsondersteuning. Een positieve en preventieve insteek is belangrijk omdat ouders in Marum niet zo gemakkelijk om hulp en steun vragen. Aansluiting bij de behoeften van ouders en jeugdigen is essentieel, ook wat de vorm van de ondersteuning en voorlichting betreft. De frontoffice biedt tevens informatie over allerlei sport-, spel- en culturele activiteiten voor kinderen en jongeren in de gemeente Marum. De frontoffice wordt gehuisvest in Marum, waarbij aansluiting wordt gezocht bij het al bestaande inloopsprekuren van de jeugdgezondheidszorg en het algemeen maatschappelijk werk bij het consultatiebureau (“t Marheem”/voormalige Groene Kruisgebouw). Het is van belang dat de frontoffice ook voor jongeren van 12 t/m 23 jaar toegankelijk, laagdrempelig en herkenbaar is. Aansluiting wordt hiervoor gezocht bij het jongerenwerk van “t Marheem”.

In de **backoffice** staat de Verwijsindex Zorg voor Jeugd centraal. Dit is een digitaal programma waarin professionals een jeugdige waarover zij zich zorgen maken, kunnen aanmelden. Het programma en de daaraan gekoppelde zorgcoördinatie moeten er voor zorgen dat alle organisaties die bezig zijn rond een gezin goed met elkaar samenwerken. Professionals uit onder andere de peuterspeelzalen, kinderdagverblijven, scholen en hulpverlenende instellingen worden aangesloten op de Verwijsindex en kunnen jeugdigen daarin aanmelden. Bij melding door meerdere professionals volgt een zogenoemde “match” en wordt een zorgcoördinator aangewezen. Deze heeft de taak om te zorgen dat alle organisaties samen op elkaar afgestemde en passende hulpverlening of ondersteuning organiseren vanuit het principe ‘Eén gezin, één plan’. De backoffice is geen fysiek bureau, maar een verzameling van casusoverleggen op basis van meldingen in de Verwijsindex. Er is een sluitende verbinding met de bestaande zorgnetwerken: zorgteams in het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs, buurtnetwerken, MDO Marum en het OGGZ netwerk.

Waar gaan jongeren naar toe met problemen?

In juli/augustus 2009 is door bureau Floor het thema jeugdhulpverlening ‘uitgezet’ naar het denknetwerk van jongeren. 38 jongeren hebben de vragenlijst beantwoord. Het blijkt dat jongeren bij problemen het eerst hulp zoeken bij vrienden, familie en bekenden. Als dit niet voldoende is gaan jongeren het liefst naar de vertrouwenspersoon op school of naar de huisarts. Een persoonlijk gesprek, face to face, spreekt dan het meeste aan. Jongeren blijken wel bekend met de jeugdhulpverlening: jeugdzorg, maatschappelijk werk en GGZ zijn bekend. De meerderheid van de bevroegden vindt dat niet genoeg bekend is waar je informatie over hulpverlening kunt vinden. Het liefst zoeken jongeren informatie op Internet.

Daarom vraagt het bereiken van jongeren van 12 t/m 23 jaar, en de toeleiding naar de hulpverlening voor deze doelgroep speciale aandacht. Omdat de verwachting is dat deze doelgroep niet gemakkelijk zelf de weg naar het CJG zal vinden, krijgen de zogenaamde ‘vindplaatsen’ (bijvoorbeeld het jongerenwerk en het onderwijs) een centrale rol bij bijvoorbeeld het geven van informatie en advies en het toeleiden naar de hulpverlening. Ook wordt er speciaal voor jongeren een website gemaakt.

Elke gemeente heeft de regie over het eigen jeugdbeleid. Voor wat betreft de backoffice en in facilitaire zin wordt er door de Westerkwartiergemeenten nauw samengewerkt bij het vormgeven van de CJG’s. Elke gemeente bepaalt zelf de inhoudelijke invulling van de frontoffice van het lokale CJG, afhankelijk van de plaatselijke behoeften en financiële middelen.

6.2 Speerpunten ontwikkeling Centrum voor Jeugd en Gezin

- In maart 2010 gaat in de gemeente Marum een Centrum voor Jeugd en Gezin van start.
- Dit CJG heeft de frontoffice Marum gevestigd in “t Marheem”/voormalige Groene Kruisgebouw als laagdrempelig inlooppunt voor informatie, advies en voorlichting aan ouders en jongeren.
- De backoffice is op het niveau van de regio Westerkwartier georganiseerd.
- Er is voldoende hulp en steun op lokaal niveau voor ouders en jeugdigen die dit nodig hebben.
- Vindplaatsen krijgen een centrale rol bij de doelgroep 12 jaar en ouder bij onder meer het geven van informatie en advies en het toeleiden naar de hulpverlening.
- Lokale organisaties en netwerken worden nauw betrokken bij de totstandkoming van het CJG in Marum.
- Jongerenwerk is een partner in het CJG.
- Er komt een website voor jongeren en voor ouders.

Meer gedetailleerde uitwerking vindt plaats in het traject Ontwikkeling CJG Westerkwartier/Marum (beleidsmedewerker jeugd).

6.3 Jeugdgezondheidsbeleid

In november 2008 heeft de gemeenteraad van Marum de Nota Gemeentelijk Gezondheidsbeleid 2009-2011 vastgesteld. Hierin is het jeugdgezondheidsbeleid opgenomen. Het accent in het beleid ligt op Doen en Preventie. De gemeente wil met een integrale, realistische aanpak ondersteuning bieden aan jongeren en kwetsbaren.

De functies en taken van de jeugdgezondheidszorg voor 0-19 jarigen en hun ouders worden integraal opgenomen in de ontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin Marum/Westerkwartier. De JGZ krijgt daarin een kernrol. Daarbinnen zijn er de speerpunten van het lokale gezondheidsbeleid die ook betrekking hebben op de doelgroep jongeren (met het accent op de eerste twee speerpunten):

Overgewicht: het percentage jeugdigen met overgewicht moet dalen, voorkómen van overgewicht

Alcoholgebruik: doel is afname van alcoholgebruik, met name bij jongeren onder de 16 jaar, voorkómen van problematisch drinkgedrag, versterken van de weerbaarheid t.a.v. groepsdruk. Er wordt mogelijk een project Alcohol en Jongeren uitgevoerd in de regio Westerkwartier in het kader van het gebiedsprogramma sociaal beleid, waaraan ook Marum zal deelnemen. In dit project wordt door vele partijen samengewerkt, zoals gemeente, GGD, Verslavingszorg Noord Nederland, Halt Noord Nederland, politie, jongerenwerk en onderwijs.

Roken: voorkómen van gáán roken en meerroken door jongeren

Seksuele gezondheid: doel is het versterken van de weerbaarheid bij jongeren, versterken van veilig gedrag in seksuele relaties.

Depressie en pesten: doel is dat het aantal mensen (ook jongeren) met een depressie afneemt, en dat minder kinderen worden gepest.

Wat vinden jongeren van hun gezondheid?

In 2008 heeft bureau Floor het thema gezondheid uitgezet in het digitale denknetwerk van jongeren. 55 jongeren deden aan dit thema mee. De helft van de jongeren vindt dat ze gezond leven. “Soms” zegt de andere helft. Slechts 4% is van mening dat ze ongezond leeft. Sporten/bewegen en verstandig eten zijn voor de jongeren de belangrijkste manieren om met gezondheid bezig te zijn. Ze vinden zich zelf verantwoordelijk voor hun gezondheid. De 30-minuten bewegen norm van de overheid wordt door het merendeel van de jongeren gehaald, vooral door fietsen naar school en door te sporten. Informatie over gezondheid zoeken de jongeren vooral op Internet en in mindere mate in folders.

Voor de uitwerking en activiteiten verwijzen we naar de Nota Gemeentelijk Gezondheidsbeleid.

7. WONEN

Jeugdbeleid gaat over jeugd in de leeftijd van 0 t/m 23 jaar. De oudste jongeren vallen in de categorie starters op de woningmarkt. De gemeente neemt hiervoor de leeftijdsgroep 22-28 jaar. Er is een nieuwe woonvisie in ontwikkeling, die begin 2010 wordt vastgesteld. Het beleid wordt specifiek gericht op burgers uit de lagere inkomensgroepen, en niet specifiek op jongeren of starters. Overigens zullen deze waarschijnlijk vooral in de lagere inkomensgroepen te vinden zijn. In de woonvisie staat ook dat gestreefd wordt naar een evenwichtige leeftijdsopbouw met bijbehorend passend woonaanbod in alle dorpen.

7.1 Jongerenhuisvesting/startersaanbod

Huidig aanbod

Uit onderzoek onder starters in de gemeente Marum (Durk Vroom, 2006) blijkt dat de woonbehoefte van starters zijn:

- liever een koop- dan een huurwoning;
- laagbouw met een of twee slaapkamers;
- liefst in het centrum van Marum;
- koopbudget tussen € 80.000 en € 113.000;
- huurprijs tussen € 189 en € 332.

Marum heeft relatief weinig goedkope koopwoningen voor starters. Starters uit het onderzoek geven als hun grootste problemen aan dat koopwoningen te duur zijn, de wachttijd voor een huurwoning te lang is en dat huurwoningen ook te duur zijn. Overigens valt op dat starters relatief hoge wooneisen stellen voor het budget dat zij te besteden hebben.

Marum en omgeving leent zich niet zo goed voor bouwen voor een laag budget onder de € 100.000. Een aanbod ontwikkelen voor alleenwonende starters in de gemeente is dan ook niet realistisch. Zij zullen moeten uitwijken naar de stad Groningen of elders. Mogelijk kan op dit terrein meer samenwerking/afstemming worden ontwikkeld met buurgemeenten in het Westerkwartier, zodat jongeren toch in deze regio kunnen blijven wonen als zij dat willen. Voor startende jonge gezinnen is er wel aanbod en dit wordt ook opgenomen in de nieuwe woonvisie als onderdeel van evenwichtig woonaanbod in de dorpen.

Behoeft van jongeren

Uit onderzoek onder 38 jongeren van 12 – 25 jaar door bureau FLOOR in augustus 2009 blijkt dat 18% van de 17-25 jarigen op zichzelf wil wonen in Marum en maar liefst 43% van de 12-17 jarigen. Op de vraag of ze denken over 10 jaar nog in Marum te wonen reageert 63% met “nee”, 11% met “ja” en 26% heeft geen mening. Velen willen op kamers in de stad.

7.2 Begeleid wonen voor jongeren met problemen

Er is een aantal jongeren dat niet meer thuis kan wonen, maar ook niet in staat is om zonder begeleiding zelfstandig te wonen. Dit zijn jongeren met problemen in de thuissituatie, of die terugkeren uit een verblijf in een jeugdzorgvoorziening of uit een strafinrichting. Het gaat in de gemeente Marum waarschijnlijk om een klein aantal; de problematiek leent zich goed voor een regionale aanpak.

Eerst zal onderzocht moeten worden wat de omvang van de doelgroep in de regio Westerkwartier is, en om welke specifieke problematiek het gaat. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek wordt indien nodig een Plan van Aanpak ontwikkeld om passende begeleide woonvormen op te zetten. Wold en Waard is al begonnen met een verkenning van de mogelijkheden voor een vorm van begeleid wonen voor jeugdigen in de regio Westerkwartier. Wold en Waard stelt een woonlocatie beschikbaar en zoekt contact met hulpverleningsinstellingen om de begeleiding te verzorgen.

7.3 Woonvoorziening voor jongeren met beperkingen

In het rapport Wonen met Zorg heeft Compaan een behoeftepeiling gedaan onder mensen met een beperking, waaronder jongeren, op het gebied van wonen. Er zijn zorgboerderijen in Marum, en in het algemeen zijn er voldoende plaatsen Wonen met Zorg aanwezig in de gemeente. Er zijn geen knelpunten. Via de WMO zijn aanpassingen aan bestaande woningen mogelijk.

Wonen met mantelzorg is ook voor jongeren een mogelijkheid. In Marum is het volume van deze problematiek dusdanig klein, dat individueel maatwerk geleverd kan worden.

Speerpunten voor beleid Wonen

- Voldoende aanbod voor startende jonge gezinnen in het kader van een evenwichtig woningaanbod in de dorpen.
- Onderzoeken of er een aanbod voor begeleid wonen moet komen in de regio Westerkwartier; behoefte bij jongeren in de gemeente Marum in kaart brengen.

8. OVERZICHT VAN SPEERPUNTEN NIEUW BELEID

In dit hoofdstuk worden de financiële middelen op een rijtje gezet die beschikbaar zijn voor de uitvoering van jeugdbeleid. Er worden geen concrete bedragen genoemd, maar de bron waaruit de financiering plaatsvindt.

De bedragen, die de gemeente Marum nu aan jeugd- en jongerenwerk besteed, maken vaak onderdeel uit van diverse posten in de gemeentebegroting. Binnen de begroting 2010 van de stichting "t Marheem" sociaal-cultureel werk is een bedrag van ± € 80.000,- direct te relateren aan jeugd- en jongerenwerk. Uiteindelijk gaat het om een hoger bedrag: aan andere begrotingsposten dient jeugd- en jongerenwerk voor een bepaald gedeelte te worden doorberekend.

Uitgaven voor jeugd- en jongerenwerk zijn in de gemeentebegroting terug te vinden o.a. in de posten voor sport, bibliotheekwerk, gezondheidszorg, maatschappelijk werk en muziekonderwijs.

De gemeente Marum heeft geen extra middelen om in te zetten voor nieuw jeugdbeleid. De voorgestelde vernieuwingen en aanpassingen moeten uit de bestaande budgetten worden bekostigd. Het zal dus gaan om het maken van keuzes en anders (gericht) inzetten van de middelen.

Beleidsveld/ Programma	Onderdeel	Activiteiten	Middelen/Bronnen
Vrije tijd, Veiligheid en Jeugdparticipatie	Jeugdparticipatie	Plan van Aanpak jeugdparticipatie ontwikkelen door werkgroep burgerparticipatie	Gemeente / "t Marheem"
	Sociaal-cultureel werk / jeugd- en jongerenwerk	<ul style="list-style-type: none"> - Jeugd- en Jongerenwerk "t Marheem" - Ondersteuning vrijwilligersinitiatieven voor jeugdactiviteiten in de dorpen - Realiseren functie Coach bij het jongerenwerk - Ontwikkelen website voor jongeren i.s.m. CJG 	Binnen budget "t Marheem" - Budget "activiteiten jongeren" Budget CJG
	Sport	<ul style="list-style-type: none"> - Jeugdsubsidie aan sportverenigingen - In gang zetten van NASB samen met "t Marheem" - Stimulering Sportactiviteiten bij "t Marheem" 	Budget jeugdsportsubsidie NASB-middelen/budget "t Marheem" -
	Cultuur	<ul style="list-style-type: none"> - Cultuuronderwijs in de basisscholen planmatig oppakken - Eigentijds cultuuraanbod ontwikkelen (audio-visueel) 	Onderwijs/provincie (kunststation C) Onderwijs/gemeente
	Jeugd en Veiligheid	<ul style="list-style-type: none"> - Oprichten "periodiek overleg" - Project Jongeren en Alcohol 	Budget betrokken partijen Gebiedsprogramma
	Speelruimtebeleid	<ul style="list-style-type: none"> - Budget voor vervanging van verouderde speeltoestellen 	Gemeente
Educatie, Onderwijs en Werk	VVE Basisonderwijs	<ul style="list-style-type: none"> - Peuteradministratie - Versterking organisatie en kwaliteit voorschoolse voorzieningen - Scholing leidsters - Interne zorgstructuur op basisscholen (ib-er) - JGZ-medewerker op basisscholen - Leerplichtzorg - RMC-beleid Projecten voor werkloze jongeren	VVE-beleid - - Onderwijs Budget JGZ Gemeente - ISD/Wet Participatie Budget

Ontwikkelen, Opvoeden en Beschermen	CJG ontwikkeling Jeugdgezondheidsbeleid	<ul style="list-style-type: none"> - Centrum voor Jeugd en Gezin - Frontoffice in "t Marheem"/voorm. Groene Kruisgebouw - Backoffice/Verwijsindex Zorg voor Jeugd Westerkwartier - Website voor jongeren en voor ouders - Licht Pedagogische Hulp in Marum 	Uitkering CJG en JGZ - Uitkering CJG - Uitkering CJG en budget aanvullende instellingen
Wonen	Starterswoningen Begeleid wonen	<ul style="list-style-type: none"> - Voldoende aanbod betaalbare starterswoningen jonge gezinnen - Regionaal aanbod begeleid wonen voor jongeren met problemen thuis 	Afspraken met derden Nader onderzoek

Overzicht van geïnterviewde personen

Koos Bakker	jeugdagent Marum Regiopolitie Groningen
Willy de Boer	beleidsmedewerker Intergemeentelijke Sociale Dienst
Margit Bouman	medewerker sector SWO gemeente Marum
Durk Boschma	voorzitter Christelijk Jeugdwerk Marum
Simeon Gemmink	medewerker sector SWO gemeente Marum
Henk de Jonge	medewerker sector SWO gemeente Marum
Eric Kort	medewerker sector SWO gemeente Marum
Hans Marquenie en Wim Rien Dijkstra	jongerenwerkers “t Marheem”
Ciska Smits	coördinator MFC “t Marheem”
Theo Sutman	medewerker sector SWO gemeente Marum
Marten de Vries	Wold en Waard Woonservice (telefonisch)
Miranda van der Zee	medewerker sector Ruimte en Werken, bureau BROM gemeente Marum

Geraadpleegde bronnen

- Startnotitie nota ouderen- en jeugdbeleid 2010-2013, gemeente Marum, 14 mei 2009
- Nota Jeugdbeleid gemeente Marum juni 2003
- Jaarverslag 2008 en Werkplan 2009 MFC “t Marheem”
- Eindrapportages 2006, 2007, 2008, FLOOR jongerencommunicatie
- Rapportages augustus 2009 over Huisvesting, Jeugdhulpverlening en Participatie, FLOOR jongerencommunicatie
- Startnotitie Centrum voor Jeugd en Gezin gemeente Marum, oktober 2008
- Concept Inrichtingsplan Centrum voor Jeugd en Gezin Westerkwartier, mei 2009
- Beleidsplan WMO Gemeente Marum 2008 t/m 2011
- Jaarverslag 2008 GGD Groningen/jeugdgezondheidszorg 0-4 jarigen
- Klaar voor de sport....? Start! Fase 3 uitwerking sportnota 2006-2010 Gemeente Marum 2007
- Nota Gemeentelijk Gezondheidsbeleid 2009-2011 gemeente Marum november 2008
- Korte actualisering van de Nota Speelruimtebeleid Gemeente Marum 2007
- Jaarverslag 2008, Beleidsplan 2008-2011 en Activiteitenplan 2009 Bibliotheken Westerkwartier
- Uitvoeringsplan Regionale Cultuurplannen (Uitvoering BEPP) 2009-2012
- Woningmarktonderzoek onder starters in de gemeente Marum, Durk Vroom, december 2006
- Diverse cijferbronnen (Wmo-monitor 2008, CBS, Kinderen in Tel, CBA-J Regiopolitie Groningen, Halt Noord Nederland e.a.)
- Websites